

Vóór een **Echt-Susteren**
waar we iedereen vrij laten,
maar niemand laten vallen.

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

Voorwoord lijsttrekker

D66 streeft naar een wereld waarin mensen vrij zijn, in verbondenheid met elkaar. We vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat iedereen dezelfde kansen krijgt. D66 wil gelijke kansen voor iedereen, ongeacht je afkomst, religie of rijkdom, positie of opleiding van je ouders. Wij staan daarom voor een Echt-Susteren waar we iedereen vrij laten, maar niemand laten vallen.

Gelijke kansen voor iedereen betekent het beste onderwijs voor elk kind.

Een gelijke kans krijgen begint al vroeg in je leven. Daarom willen wij het beste onderwijs voor iedereen, zodat van elk dubbeltje een kwartje gemaakt kan worden. Er zijn daarom investeringen in het onderwijs nodig om de scheefgroei tegen te gaan. Naast het beste onderwijs verdient elk kind ook bijlessen, muzieklessen en sportlessen voor een goede ontplooiing.

Gelijke kansen voor iedereen betekent ook de kans voor onze kinderen en kleinkinderen om in een schone wereld te leven.

De klimaatverandering is één van de grootste crises van onze tijd. Wij hebben nu de kans om dit aan te pakken voor de generaties na ons. De gemeente speelt hierin een grote rol. De gemeente moet het goede voorbeeld geven door bijvoorbeeld te investeren in groene energie. Bovendien heeft de gemeente de taak om de inwoners te helpen met verduurzamen. Op deze manier houden we het voor iedereen betaalbaar. De grootste vervuilers dragen daarom de grootste lasten. We maken het niet alleen betaalbaar, maar houden we het ook eerlijk. Zo werken we aan een groene toekomst, waarbij alle generaties kans hebben op een mooie duurzame leefomgeving in Echt-Susteren.

Vrij zijn betekent ondernemers laten ondernemen in een bruisende gemeente.

Ondernemers zijn de motor van onze economie. Zij zorgen voor werkgelegenheid, maar faciliteren ook veel voorzieningen in onze gemeente. Wij blijven ondernemerschap stimuleren, in plaats van bemoeilijken met onnodige regelgeving. Zo houden we ons voorzieningenniveau op peil en bevorderen we leefbaarheid. Op deze manier voorkomen we bovendien de uitstroom van jongeren uit onze gemeente, zodat Echt-Susteren een bruisende en dynamische gemeenschap blijft.

Vrij zijn betekent ook de vrijheid om te kunnen wonen in Echt-Susteren.

Er moeten daarom veel meer nieuwe en betaalbare woningen gebouwd worden. Veel starters kunnen geen betaalbaar huis vinden in hun dorp of kern waar ze opgegroeid zijn. Noodgedwongen moeten zij in een ander dorp gaan wonen. Soms zelfs buiten Echt-Susteren. De gemeente moet daarom meer plekken aanwijzen om huizen te bouwen. Niet alleen in Echt en Susteren, maar in alle kernen. Ook moet er haast gemaakt worden met het ombouwen van leegstaande bedrijfspanden naar geschikte woningen. Er moet niet alleen op starterswoningen ingezet worden, maar er zijn ook meer seniorenwoningen nodig. Zo kunnen senioren doorstromen naar geschikte woningen wanneer zij dit wensen. Op deze manier zorgen we voor een goede doorstroom, zodat iedereen de vrijheid heeft om in Echt-Susteren te blijven wonen in een geschikt huis.

Vrij zijn betekent ook de vrijheid om je mening te uiten in een vrije en veilige gemeente.

De D van D66 staat voor Democraten. De inwoners van Echt-Susteren moeten meer betrokken worden bij het beleid van de gemeente. Door op deze wijze de burgerparticipatie en medezeggenschap te vergroten, ervaren inwoners meer verantwoordelijkheid voor hun eigen dorp of kern. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat onze kernen veilig blijven. De toenemende ondermijnende drugscriminaliteit zorgt ervoor dat de boven- en onderwereld steeds meer verweven raken. Dit moet aangepakt worden om onze gemeente vrij en veilig te houden.

Vooruit met Echt-Susteren.

D66 staat voor progressief beleid. Wij willen vooruit. Niet blijven hangen in conservatieve denkbeelden, maar aanpakken. D66 vindt het daarom onnodig dat er nog steeds voor elke raadsvergadering een gebed gehouden wordt. Ook is het niet hijsen van de regenboogvlag op Coming-Out day niet meer van deze tijd. Echt-Susteren moet zijn conservatieve veren afschudden en zich klaarmaken voor de toekomst.

Tom Denis

Lijsttrekker

D66 als lokale partij

D66 Echt-Susteren is een lokale partij dóór de inwoners van Echt-Susteren en vóór de inwoners van Echt-Susteren. Ons verkiezingsprogramma is opgebouwd aan de hand van de verhalen van ondernemers, leraren, politieagenten, zorgverleners en andere inwoners van Echt-Susteren. Zo komen we tot concrete oplossingen voor problemen die er spelen in onze gemeente. Helaas valt niet alles lokaal op te lossen. D66 Echt-Susteren heeft daarom met een uitgebreid provinciaal en landelijk netwerk de mogelijkheid om de grote problemen ook landelijk aan te kaarten. Hiermee onderscheiden we ons van veel andere lokale partijen.

Inhoud

1. Onderwijs	06
1.1 Het beste onderwijs	07
1.2 Brede buurtscholen	07
1.3 Achterstanden aanpakken	08
1.4 Praktisch onderwijs dat aansluit bij bedrijfsleven	08
1.5 De gezonde en duurzame school	08
1.6 De veilige school	08
1.7 Normen en waarden	09
1.8 Keuzevrijheid	09
1.9 Passend onderwijs	09
2. Ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid	10
2.1 Minder regels	11
2.2 Groei van centra en horeca	11
2.3 Groei van bedrijventerreinen	11
2.4 Startende ondernemers	11
2.5 Duurzaam ondernemen	12
2.6 Lokale samenwerking en werkgelegenheid	12
3. Wonen	13
3.1 Bouwen voor jong en oud	14
3.2 Woningbouwcorporaties	14
3.3 Duurzaam wonen	15
4. Duurzaamheid, energie en leefomgeving	16
4.1 Energietransitie en duurzaamheid	17
4.2 Verduurzaming door de gemeente	17
4.3 Verduurzaming voor en door de inwoners	18
4.4 De agrarische sector	19
4.5 Leefomgeving, natuur en milieu	19
5. Veiligheid en aanpak drugscriminaliteit	21
5.1 Wijkgerichte veiligheid	22
5.2 Gereguleerde wietteelt en het voorkomen van overlast	22
5.3 Buitengebieden	23
5.4 Ondernijning	23
5.5 Radicalisering	23
5.6 Cyberaanvallen en privacy	23
6. Een bruisende gemeente waarin ook jongeren zich thuis voelen	24
6.1 Faciliteiten voor jongeren	25
6.2 Scholieren, studenten en starters	25
6.3 Een duidelijke stem voor jongeren	25

7. Welzijn, zorg en sport	26
7.1 Sport en beweging	27
7.2 Preventie	27
7.3 Zorg die dichtbij is en aansluit op de behoeften	27
7.4 Jeugdzorg	28
8. Omkijken naar ouderen	29
8.1 Signaleren en aanpakken van eenzaamheid	30
8.2 Generaties bij elkaar brengen	30
8.3 Passende voorzieningen	30
9. Kansen voor iedereen	32
9.1 Actief meedoen	33
9.2 Kansengelijkheid en armoede aanpakken	34
10. Verkeer en mobiliteit	35
10.1 Goede wegen en goed parkeren	36
10.2 Goed openbaar vervoer	36
10.3 Meer ruimte voor fietsen en e-bikes	36
10.4 Verkeersveiligheid en geluidsoverlast	36
11. Toerisme	38
11.1 Prachtige natuur en een rijke geschiedenis	39
11.2 Meer dynamiek en reuring in de kernen	39
12. Verenigingsleven, kunst en cultuur	40
12.1 Verenigingsleven	41
12.2 Kunst- en cultuuraanbod	41
12.3 Cultureel erfgoed	41
12.4 Culturele evenementen	42
12.5 Cultuureducatie	42
12.6 Lokale omroep	42
13. Burgerparticipatie, bestuur en financiën	43
13.1 Het bestuur: macht en tegenmacht	44
13.2 Een integer en eerlijk bestuur	44
13.3 De toegankelijke gemeente	44
13.4 Meer inspraak voor inwoners	44
13.5 Financiën	45

1. Onderwijs

Onderwijs is de basis van de samenleving. Zonder goed onderwijs, geen ontwikkelde samenleving, dus geen sterk Echt-Susteren. Ook in Echt-Susteren maakt het nog steeds uit of je een kind bent van kansarme of kansrijke ouders. Deze kansencrisis pakt D66 aan. Wij willen het beste onderwijs voor élk kind. Gelijke kansen voor iedereen is voor ons cruciaal.

1.1 Het beste onderwijs

- Het beste onderwijs begint met de beste leraren. Daarom wil D66 dat de **gemeentelijke lerarenbeurs** wordt geïntroduceerd. Hiermee kunnen leraren zich laten bijscholen.
- De gemeente moet de onderwijsinspectie actief informeren wanneer er signalen zijn dat er **onbevoegde leraren** voor de klas staan.
- D66 wil dat **kleinschalige klassen** extra gestimuleerd moeten worden, zodat elk kind persoonlijke aandacht krijgt. Waar nodig moeten klaslokalen hiervoor aangepast worden.
- De gemeente ziet toe op goede **renovatie van Connect College** Populierlaan 1 en goede huisvesting voor leerlingen van de **Taalschool van basisschool De Driepas**.
- D66 wil het initiatief nemen om **schoolbestuurders én leraren minstens twee keer per jaar uit te nodigen voor een gesprek met de gemeenteraad**, om direct van hen te horen wat de gemeente kan doen om de scholen beter te faciliteren.
- **Een basisschool dichtbij huis is beter voor de ontwikkeling van leerlingen en de kernen:** kinderen kunnen opgroeien in hun eigen omgeving en ouders treffen elkaar op het schoolplein. Dit versterkt de sociale cohesie. In uiterste gevallen kan het noodzakelijk zijn kinderen op een andere school onder te brengen, wanneer het aantal leerlingen te laag is en daardoor de kwaliteit van het onderwijs in het geding is.

1.2 Brede buurtscholen

Brede buurtscholen zijn niet alleen eenvoudiger voor ouders, maar ook leerzamer voor kinderen. Op brede buurtscholen krijgen leerlingen een rijke schooldag, zonder de hele dag in de lesbanken te hoeven zitten. Leeftijdsgenoten zien elkaar gemakkelijk buiten de reguliere lestijden, terwijl de ouders aan het werk zijn.

- D66 is voorstander van brede buurtscholen waarbij **goed onderwijs, kinderopvang, buitenschoolse opvang en sport en cultuur zoveel mogelijk op één plek aangeboden worden**.
- Brede scholen zijn er voor **brede ontwikkeling**. Naast de kernvakken moeten kinderen voorbereid worden op de samenleving; met aandacht voor burgerschap, digitalisering, duurzaamheid en seksuele en culturele verschillen.
- Na schooltijd is er een aanbod van **extra sport-, muziekles of huiswerkbegeleiding** op de brede buurtschool
- D66 ziet graag dat **speelpleinen van basisscholen ook na lestijd toegankelijk zijn** voor deze basisschoolkinderen.
- Er moet onderzocht worden of **Connect College haar enorme sportfaciliteiten na de lessen kan openstellen voor de inwoners van de gemeente**, zodat de atletiekbaan, het handbalveld en de grasvelden voor alle inwoners toegankelijk worden.
- Bovendien moet er in overleg met Connect College gekeken worden of **lokalen, studieruimtes en gymzalen ook na lestijden verder opengesteld kunnen worden voor leerlingen en verenigingen**. Zo maken we van het Connect College een brede buurtschool met een rijke schooldag, doordat leerlingen zich ook buiten de reguliere lestijden kunnen ontplooiën.
- D66 Echt-Susteren lobbyt op landelijk niveau voor de invoering van **4 dagen gratis kinderopvang**. Kinderopvang is belangrijk voor het vroeg aanleren van sociale vaardigheden en normen en waarden die passen binnen onze democratische samenleving. Dit is belangrijk voor kinderen in een moeilijke thuissituatie. Op deze manier kan iedereen zich ontwikkelen en proberen we **gelijke kansen voor iedereen** te realiseren. Gratis kinderopvang zorgt ervoor dat veel moeders de kans krijgen om te gaan werken. **Dit is niet alleen goed voor de vrouwenemancipatie, maar dit geeft ook een enorme economische impuls.**

1.3 Achterstanden aanpakken

- D66 wil dat de gemeente middelen vrijmaakt zodat het mogelijk is om zwakke scholen subsidie te verlenen, voor bijscholing van leraren of om **taal- en rekenachterstanden te bestrijden bij leerlingen**.
- D66 is er voorstander van dat migrantenkinderen die grote kans hebben op asiel, **taalles krijgen vanaf dag 1 dat ze in Nederland zijn**. Zo kunnen zij direct meedoen op school en wordt er voorkomen dat ze later in de bijstand terecht komen door laaggeletterdheid.

1.4 Praktisch onderwijs dat aansluit bij bedrijfsleven

- D66 wil dat gemeente, scholen en MKB-ondernemers er gezamenlijk voor zorgen dat het **vmbo-onderwijs van Connect College goed aansluit op de vraag van het bedrijfsleven uit de regio Midden-Limburg**.
- Bedrijven moeten er op hun beurt voor zorgen dat er **voldoende stageplekken** zijn. Hier moeten scholen en de gemeente op toezien.
- Ook moet de gemeente actief bij scholen onder de aandacht brengen dat er vele projecten vanuit de Europese Unie lopen die **technisch onderwijs stimuleren**. Dit lesmateriaal kan al vroeg door basisscholen gebruikt worden. Hierdoor krijgen leerlingen een hoger niveau techniekonderwijs aangeboden. Dit is noodzakelijk omdat er steeds meer tekorten zijn aan technisch goed geschoold personeel.

1.5 De gezonde en duurzame school

- Schoolgebouwen en schoolpleinen moeten **goed onderhouden worden en duurzaam zijn**.
- D66 wil dat de gemeente **zonnepanelen op schooldaken** financiert.
- De aanleg van **groene schoolpleinen** moet gestimuleerd worden, zodat kinderen in een frisse groene omgeving kunnen spelen, nadat zij uren in het klaslokaal gezeten hebben.
- In de klas moet er streng worden toegezien op de **ventilatiernormen**. Hiervoor zijn investeringen in ventilatiesystemen nodig.
- **Alle schoolpleinen moeten rookvrij zijn**. Ook in de directe omgeving mag niet gerookt worden.
- Leerlingen van basisscholen moeten **iedere dag fruit of een gezonde snack krijgen aangeboden**. Naar het initiatief van 'de gezonde school van de toekomst' in samenwerking met de universiteit van Maastricht.
- Kinderen moeten regelmatig **les krijgen over gezonde voeding**. Dit kan eventueel interessant gemaakt worden met **kooklessen**.
- D66 wil **gezonde eet- en drinkwaren** in automaten op scholen, zonder snoep en frisdrank.

1.6 De veilige school

- **Pesten moet zoveel mogelijk worden bestreden**. Hiervoor vertrouwen wij in eerste instantie op de deskundigheid van de leerkracht. Bovendien zijn er vele leerzame **workshops over pesten** voor kinderen, die de gemeente onder de aandacht bij de scholen moet brengen. Pesten werkt levenslang door in de levens van kinderen. Dit kan slecht zijn voor de hele sociale cohesie in onze gemeente.
- EHBO lessen op jonge leeftijd kunnen later van levensbelang zijn. Deze aanvulling op de reguliere lessen past bij de brede ontwikkeling van kinderen. D66 wil daarom dat **EHBO lessen worden aangeboden aan de leerlingen van alle basisscholen**. Het is bovendien belangrijk deze lessen te herhalen op latere leeftijd. Hierin kan Connect College een rol spelen.

- D66 wil dat Connect College een veilige school blijft. In de media zijn er steeds vaker geluiden hoorbaar van jongeren die **messen bij zich dragen op middelbare scholen**. Preventief fouilleren of kluisjes doorzoeken door de politie moet daarom tot de mogelijkheden behoren om dit te voorkomen.
- Wanneer een leraar vermoedt dat een leerling onder invloed is van **drugs**, moet deze direct melding maken bij zijn leidinggevende en de ouders.
- Elke school moet een **veiligheidsplan** hebben, zodat iedereen weet wat te doen bij calamiteiten. Dit moet ook uitvoerig met de leerlingen gedeeld worden. Bovendien moet er aandacht zijn voor sociale veiligheid en veilige voorzieningen, zodat iedereen zich op zijn gemak voelt op een veilige school.
- **Sportfaciliteiten en speeltoestellen** moeten goed onderhouden worden.

1.7 Normen en waarden

- Het onderwijs is dé plek om kinderen onze Nederlandse normen en waarden bij te brengen. Deze zijn veelal verankerd in onze grondwet. D66 is er voorstander van dat er al op jonge leeftijd les gegeven wordt over **vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, verbod op discriminatie en andere mensenrechten**. Deze grondwettelijke kernwaarden moeten de rode draad van het onderwijs zijn.
- Kinderen moet al vroeg onderwezen worden dat **het hebben van rechten, ook het hebben van plichten met zich meebrengt**. D66 is daarom voor meer lessen over goed burgerschap.

1.8 Keuzevrijheid

- D66 wil dat alle ouders zoveel mogelijk vrijheid hebben in het kiezen van de school die het beste past bij hun kind. Hiervoor is een **goede informatievoorziening en voorlichting van de scholen nodig**.

1.9 Passend onderwijs

- Ouders van een kind met een **lichamelijke of verstandelijke beperking moeten de keuzevrijheid hebben** om een school te kiezen die bij hun kind past. Ook al ligt deze school in een andere gemeente. De gemeente moet het **leerlingenvervoer** naar het speciaal onderwijs faciliteren.
- **Wachttijden** in het speciaal onderwijs zijn onacceptabel.
- D66 wil dat het passend onderwijs aansluit op de jeugdzorg, zodat elk kind **op maat gemaakte begeleiding** krijgt.

2. Ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid

Onze lokale ondernemers zijn de motor van de economie. Ze bieden niet alleen werkgelegenheid, maar zorgen er bovendien voor dat Echt-Susteren leeft. Ondernemerschap moeten we daarom stimuleren: geen onnodige regels, maar ondernemers laten ondernemen

2.1 Minder regels

- D66 wil **meer ruimte voor ondernemers, door minder regels**. Vaak kan een meldingsplicht in plaats van vergunningplicht volstaan.
- De gemeente moet alle vergunningsregels nogmaals tegen het licht houden, om onnodige regels te schrappen. **D66 staat naast ondernemers**. Er moet gekeken worden naar wat er **wél mogelijk** is.
- Er is **één gemeentelijk aanspreekpunt** nodig voor ondernemers. Bovendien moeten **gemeentelijke besluiten sneller genomen worden**.
- Ondernemers moeten **zelf hun openingstijden kunnen bepalen op zondagen**.

2.2 Groei van centra en horeca

- **Aan ondernemers op het gebied van horeca en evenementen moet ruim baan geven worden**, zodat er zo snel mogelijk nieuwe voorzieningen ontwikkeld kunnen worden.
- **Mengvormen van retail en horeca** moeten op steeds meer plekken toegestaan worden om **leegstand te voorkomen**.
- D66 stimuleert de komst van **grote terrassen** in de openbare ruimte.
- Horecagelegenheden moeten vaker dan 5x per jaar ontheffing krijgen voor een **latere sluitingstijd**.
- D66 is voorstander van het verder ontwikkelen van het toerisme en staat open voor de komst van **toeristische attracties**.
- D66 juicht de komst van de **Foodmarkt in Echt** toe.

2.3 Groei van bedrijventerreinen

- **Bedrijventerreinen verdienen groeimogelijkheden** wanneer daar vraag naar is. Eerst moeten bestaand bedrijventerrein intensiever worden gebruikt, daarna vindt uitbreiding bij voorkeur plaats op stukken braakliggende grond, om te voorkomen dat bomen moeten worden gekapt. Echter is dit niet altijd mogelijk. In zo'n gevallen moeten **bomen herplant worden**. Hierop moet streng toegezien worden.
- Om te voorkomen dat het buitengebied volgebouwd wordt met loodsen moet er onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheid om deze **ondergronds te bouwen**, of **verdiept aan te leggen**.
- D66 is voorstander van de uitbreiding van het bedrijventerrein de Berk in Echt. Wel moet er voldaan worden aan **strikte duurzaamheidseisen**, zoals het plaatsen van zonnepanelen op de gebouwen.

2.4 Startende ondernemers

- **Startende ondernemers moeten worden gefaciliteerd**. Dit kan in de vorm van subsidies, leningen of lastenvermindering. De gemeente ondersteunt een startende ondernemer en is een vanzelfsprekende vraagbaak.
- **Voor startups wordt een verzamellocatie gerealiseerd**.
- Startups worden begeleid in de moeilijke fase van startup naar scale up. Zo wordt er gekeken of het mogelijk is om **scale ups te kunnen huisvesten in onze gemeente tegen gunstige voorwaarden**.
- **Innovatieve ontwikkelingen, met name op het gebied van duurzaamheid**, moet de gemeente ondersteunen, zoals de verdere ontwikkeling en implementatie van waterstof.

2.5 Duurzaam ondernemen

- Ondernemers moeten gestimuleerd worden zo weinig mogelijk afval te produceren, door deel te nemen aan de **circulaire economie**.
- Verduurzaming middels **isolatie en zonnepanelen** wordt gestimuleerd. Voor kleine ondernemers wordt onderzocht op welke manier de gemeente financieel kan ondersteunen .
- **Nieuwe distributiecentra moeten verplicht worden zonnepanelen op hun daken te leggen.**

2.6 Lokale samenwerking en werkgelegenheid

- D66 wil dat de gemeente het **onderwijs, bedrijven en maatschappelijke organisaties samenbrengt om in te spelen op de vraag van de lokale arbeidsmarkt.**
- Er is meer samenwerking nodig in Euregionaal verband met België en Duitsland, om de lokale arbeidsmarkt te versterken en vraag en aanbod beter op elkaar aan te laten sluiten. **Het moet makkelijker worden om over de grens te werken met taallessen en fiscale hulp.** We ondersteunen initiatieven als Servicepunt Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling (GSA).
- Werknemers moeten de mogelijkheid hebben tot **omscholing en groeimogelijkheden**, zodat aanspraak op de bijstand niet nodig is.

3. Wonen

Het woningprobleem is een probleem in het gehele land. Ook in Echt-Susteren ontstaan er tekorten en lopen de huizenprijzen op. Hierdoor heeft niet iedereen meer de vrijheid om een geschikte woning te vinden in de kern waar hij of zij is opgegroeid. Er moet daarom worden ingezet op het bouwen van woningen in het middensegment voor onder andere starters en ouderen om tekorten op te lossen, huizenprijzen te temperen en de doorstroom te vergroten. Daarnaast heeft de gemeente de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat deze woningen in een schone, groene omgeving komen, met goede infrastructuur en voldoende voorzieningen.

3.1 Bouwen voor jong en oud

- De gemeente moet inzetten op het bouwen van **huur- en koopwoningen in het middensegment**. Op deze manier vinden **starters** sneller een geschikte woning.
- D66 wil dat er meer seniorenwoningen bij komen. Hierdoor kunnen ouderen makkelijker doorstromen naar geschikte seniorenwoningen wanneer zij dat wensen, waardoor er er vervolgens weer meer **eengezinswoningen** vrij komen.
- **Levensloopbestendige woningen** ondersteunen wij van harte. Inwoners die zo lang mogelijk thuis willen blijven wonen moeten ondersteund worden met nieuwe oplossingen om dat mogelijk te maken. Bovendien moeten de inwoners gewezen worden op de mogelijkheden die de provincie biedt, zoals het aangaan van leningen voor een verbouwing tegen een laag rentepercentage.
- D66 vindt het noodzakelijk dat er gekeken wordt naar het **bouwen van huizen binnen én buiten de bestaande kernen**.
- **Leegstaande kantoor- en winkelpanden** moeten omgebouwd worden en kostbare natuur en landschap moet zoveel mogelijk worden ontzien.
- De gemeente zet in op het bouwen van woningen in Echt en Susteren en vergeet de andere kernen. D66 vindt het **belangrijk dat er voldoende gebouwd wordt in alle kernen**.
- Er moet gestreefd worden naar een goede mix van sociale huur- en koopwoningen voor **gemengde en diverse wijken**.
- Projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties moeten de ruimte krijgen om met **creatieve ideeën de woningnood aan te pakken**. De gemeente zorgt voor een snelle wijziging van het bestemmingsplan wanneer nodig.
- Bestaande bouwprojecten worden zoveel mogelijk ondersteund en waar dat kan **versneld**.
- D66 wil een **zelfbewoonplicht invoeren**. Niet alleen in steden, maar ook in onze gemeente kopen steeds vaker vermogende ondernemers koopwoningen op, om deze later te verhuren. Deze huurprijzen zijn vaak niet alleen enorm hoog, maar het opkopen zorgt er bovendien voor dat er steeds minder koopwoningen te vinden zijn en de huizenprijzen worden opgedreven.
- Er moet speciale aandacht komen voor pas gescheiden inwoners en jongeren die graag zelfstandig willen wonen. Voor hen moeten er **geschikte eenpersoonswoningen** zijn. Het bouwen van tiny houses kan hiervoor een oplossing bieden. De gemeente moet met woningbouwcorporaties in gesprek over de mogelijkheden hiervan.
- **Europese arbeidsmigranten moeten op een goede en humane manier worden gehuisvest**. De gemeente moet handhaven of dit ook daadwerkelijk gebeurt. Wanneer migranten voor langere tijd in onze gemeente willen blijven wonen, moeten zij **integreren**.

3.2 Woningbouwcorporaties

- De sociale huurvoorraad blijft in stand. In samenspraak met woningcorporaties worden scheefwoners aangepakt, zodat zij doorstromen naar middenhuur. Op deze manier **verkleinen we de wachttijden voor sociale huurwoningen**.
- Bewoners van sociale huurwoningen verdienen **meer inspraak**.
- De woningcorporaties krijgen steeds meer te maken met **hoarders: mensen die extreem veel verzamelen**. Dit geeft overlast aan de omgeving, D66 wil dat hier samen met de woningcorporaties, GGZ en maatschappelijk werk aandacht aan wordt besteed.

3.3 Duurzaam wonen

- D66 wil dat de gemeente voldoende subsidie ter beschikking stelt aan haar inwoners om hun huizen te **verduurzamen met isolatiemateriaal, zonnepanelen of anderszins**, zodat iedereen mee kan doen met de energietransitie. Dit levert bovendien een forse besparing van de energierekening op.
- De kerntaak van woningcorporaties is het bouwen en onderhouden van woningen voor mensen met een laag inkomen. **Voor D66 betekent het goed onderhouden van woningen ook het verduurzamen van sociale huurwoningen, om deze toekomstbestendig te maken.**

4. Duurzaamheid, energie en leefomgeving

Eén van de grootste uitdagingen van onze generatie is de klimaatverandering. Reductie van de uitstoot van broeikasgassen is hierbij van belang. Helaas merken we nu al de gevolgen van klimaatverandering, zoals meer extreem weer met droogte en overstromingen. Deze kunnen zeker niet genegeerd worden. Ook de generaties na ons verdienen een schone lucht en een goed klimaat. Daarom streeft D66 naar een klimaatneutrale gemeente vóór 2040. Enerzijds moet het gebruik van energie verminderd worden en anderzijds moet er meer duurzame energie worden opgewekt via zon en wind. Inwoners en ondernemers moeten worden meegenomen in deze omschakeling, zodat het voor iedereen betaalbaar blijft en zodat iedereen mee kan doen. De agrarische bedrijven in onze gemeente moeten ondersteund worden bij de verduurzaming van hun bedrijven.

4.1 Energietransitie en duurzaamheid

D66 zet in op het opwekken van duurzame vormen van energie, zoals zonne- en windenergie en het benutten van restwarmte. Op deze manier maken we de overstap naar een klimaatneutrale gemeente. Deze energietransitie maken we met achtneming van de *Regionale Energie Strategie-2 (RES2)*.

- D66 wil zoveel mogelijk inzetten op **zonnepanelen op daken**. De gemeente moet dit subsidiëren. Het zorgt bovendien voor een fors lagere energierekening voor inwoners en ondernemers.
- Industriële gebouwen en **nieuwe distributiecentra moeten verplicht worden zonnepanelen op hun daken te leggen** bij de aanbouw. Bij bestaande distributiecentra en industriële gebouwen moet de gemeente een dringend beroep op hen doen om datzelfde te doen. Zo proberen we kostbare natuur en landbouwgrond zoveel mogelijk te ontzien.
- Wanneer daken niet geschikt zijn voor zonnepanelen moeten er daar waar mogelijk **groene daken** worden gerealiseerd.
- De gemeente moet de mogelijkheid onderzoeken om **grote parkeerplaatsen te overdekken met zonnepanelen**. Vele gemeenten gingen ons al voor door parkeerplaatsen op een stijlvolle manier te voorzien van zonnepanelen. De parkeerplaats aan het Ursulinenplein in Echt kan op deze manier een grote hoeveelheid energie gaan opleveren.
- D66 is voorstander van zonneparken, mits deze **zonneparken zoveel mogelijk uit het zicht liggen**; bij voorkeur in de buurt van de snelweg of op industrieterreinen. Daarnaast is D66 voorstander van een **nieuwe generatie windturbines: verticale as-windturbines**. Van deze windturbines hoeven er veel minder gebouwd te worden ten opzicht van de normale windmolens. Bovendien hebben deze nieuwe windturbines een lage geluidsbelasting. Deze windturbines moeten, net zoals de zonneparken, zoveel mogelijk uit het zicht geplaatst worden.
- Er moet onderzocht worden of **Nieuwstadt aardgasvrij** gemaakt kan worden, middels de verwarming door restwarmte van Chemelot Sittard-Geleen. Er moet wel worden gelet op de betaalbaarheid hiervan.
- De gemeente moet in samenwerking met Enexis snel werk maken van het uitbreiden van de capaciteit van het energienet, om de energietransitie soepel te laten verlopen. **Het grote elektriciteitsnet moet klaar worden gemaakt en leidingen moeten worden klaargemaakt voor waterstof. Bovendien moet er worden ingezet op smart grid.**
- De gemeente moet er bij het bedrijfsleven op aandringen dat er wordt **geïnvesteed in manieren om energie op te slaan, zoals waterstof en accu's**. Zo kan er energie worden opgeslagen wanneer de zon niet schijnt, of wanneer het niet waait.
- De kosten van de energietransitie moeten vooral bij de grootste vervuilers terecht komen. Zo houden we de energietransitie **voor iedereen betaalbaar en eerlijk**. Minder welvarende inwoners mogen niet onevenredig hard geraakt worden.

4.2 Verduurzaming door de gemeente

- De gemeente dient een voorbeeldrol te vervullen voor een duurzame toekomst. D66 vindt het daarom belangrijk dat **alle gebouwen van de gemeente worden verduurzaamd, bijvoorbeeld middels het plaatsen van zonnepanelen** op de daken en het gebruik van isolatie.
- Duurzaamheid moet verankerd worden in het **inkoop- en aanbestedingsbeleid** van de gemeente.
- D66 ziet graag dat de gemeente haar **hele wagenpark verduurzaamt**.

- De gemeente moet er op toezien dat er **voldoende plekken langs de A2 beschikbaar worden gesteld voor het bouwen van snellaadpalen** voor personenauto's en vrachtwagens.
- Ook juicht D66 de komst van **openbare laadpalen in de wijken** toe. Op deze manier wordt er gebouwd aan een duurzaam en toegankelijk netwerk in Echt-Susteren.
- De gemeente moet er bij Arriva op aandringen om **uitsluitend in elektrische bussen te rijden**, zoals dat in meerdere gemeenten al gebeurt.
- Het goed onderhouden van fietspaden is belangrijk. Daarnaast moeten fietspaden zoveel mogelijk gescheiden worden van de weg waar dit kan. Op deze manier stimuleren we deze klimaatvriendelijke manier van vervoer. Juist ook omdat er steeds grotere afstanden overbrugd kunnen worden met de **elektrische fiets**.
- **Alle verlichting in de publieke ruimtes moeten ledverlichting worden**. Denk hierbij aan verlichting van het gemeentehuis, lantaarnpalen, scholen, bibliotheken en gemeenschapshuizen.
- **Leisurepark de Bandert** moet in 2022 **energieneutraal** gemaakt worden.
- D66 wil dat de gemeente onderzoek doet naar de mogelijkheid voor het bouwen van een **waterstoftankstation**. Dit zou de eerste in de provincie Limburg zijn waardoor er vele (economische) voordelen aan kunnen kleven. Denk hierbij aan werkgelegenheid en andere groene bedrijven die zich in Echt-Susteren willen vestigen.

4.3 Verduurzaming voor en door de inwoners

- D66 is voorstander van **gratis advies van energie experts** ter verduurzaming van de woning. Hierbij moet er ook worden gekeken naar de mogelijkheden van financiering.
- **Energiebesparende maatregelen, zoals dubbel glas, geïsoleerde muren en groene daken, leiden tot een win-win situatie voor inwoners en ondernemers:** we werken aan een klimaatneutrale gemeente en tegelijkertijd slinkt de energierekening. Inwoners en ondernemers moeten voor ondersteuning kunnen aankloppen bij de gemeente, zodat de verduurzaming voor iedereen betaalbaar is. Bovendien moeten inwoners erop attent gemaakt worden dat zij van gunstige leningen gebruik kunnen maken via de provincie. Inwoners moeten gestimuleerd worden om hun huis te verduurzamen naar energielabel C.
- **Inwoners moet zélf kunnen profiteren van de energietransitie middels een lagere energierekening.** Daarnaast is D66 voorstander van initiatieven waarbij inwoners aandeelhouder kunnen worden in duurzame energieprojecten zoals windmolens en zonneparken. Op deze manier kunnen **inwoners ook meedelen in de winst die de nieuwe lokale energiebronnen opleveren**. Op deze manier kan het draagvlak voor windmolens en zonneparken vergroot worden.
- **Nieuwe woningen en gebouwen moeten zoveel mogelijk zónder aardgas worden verwarmd.** Het gebruik van warmtepompen, of op termijn waterstof, zijn hiervoor oplossingen.
- Er moeten **bindende afspraken** worden gemaakt met woningbouwcorporaties om **sociale huurwoningen te verduurzamen**. Vooral oude woningen moeten extra geïsoleerd worden.
- D66 stimuleert het **scheiden van afval**. D66 staat open voor meer initiatieven om de circulaire economie te versterken.
- Iedere kern in onze gemeente verdient een eigen **maatschappelijk debat waarbij inwoners inspraak krijgen, oplossingen voor de energietransitie kunnen aandragen** en mogelijke verbeterpunten in de uitvoering kunnen aanstippen. D66 vindt dat heldere communicatie belangrijk is om alle inwoners goed te kunnen betrekken bij de lokale energietransitie.

4.4 De agrarische sector

Boeren moeten op een duurzame én rendabele wijze voedsel moeten kunnen verbouwen. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, waarbij de gemeente deze agrarische ondernemers de ruimte en kansen moet geven om deze oplossingen te ontwikkelen.

- D66 vindt dat de **agrarische sector ondersteund dient te worden bij het reduceren van de stikstofuitstoot**. De gemeente moet de sector stimuleren om naar duurzame en innovatieve oplossingen te zoeken, zonder dat direct voorop staat agrarische bedrijven te sluiten.
- Boeren moeten zich houden aan de stikstof, fijnstof en ammoniak regels. Er moet streng worden toegezien op de **handhaving** hiervan.
- Bedrijven in de gemeente, zoals supermarkten, moeten gemotiveerd worden om meer lokale producten te verkopen. Zo krijgen boeren een **eerlijke prijs voor hun product**.

4.5 Leefomgeving, natuur en milieu

Een lang en gezond leven begint bij het opgroeien in een schone leefomgeving. D66 zet zich in om de omgeving zo in te richten dat deze een positieve invloed heeft op de gezondheid van iedereen.

- Iedereen moet zich veilig voelen in de openbare ruimte. Een **goed onderhouden leefomgeving** is hiervoor van belang: schone straten die goed zijn verlicht, met straatmeubilair dat in goede staat verkeert, voorkomen overlast en criminaliteit.
- D66 vindt dat alle openbare plekken en gebouwen toegankelijk en veilig moeten zijn. Ook voor **mensen die minder mobiel**. Stoepen moeten bijvoorbeeld niet scheef liggen, drempels niet te hoog zijn en oversteekplaatsen voorzien zijn van tegels voor blinden en slechtzienden.
- Voldoende **faciliteiten** in elke kern zorgen voor een betere leefbaarheid. D66 wil dat de gemeente en plaatselijke ondernemers de kansen die hierbij liggen met beide handen aangrijpen.
- D66 vindt dat **gebouwen met grote architectonische waarde** behouden (én goed onderhouden) moeten blijven worden. Deze maken deel uit van onze cultuur en zorgen bovendien voor een fraai straatbeeld.
- D66 wil dat de gemeente vergroening stimuleert door op **kale pleinen, speelplaatsen en straten bomen te planten en miniparkjes in te richten**. Dit is niet alleen goed voor de leefbaarheid, maar ook voor de waterhuishouding (klimaatadaptatie) en het bestrijden van hittestress door verstening.
- D66 wil deze **hittestress**, veroorzaakt door het opwarmen van stenen en daken, ook voorkomen door **groene daken te stimuleren**. Deze houden water vast en zijn goed voor de biodiversiteit.
- D66 wil dat er gestreefd wordt naar een evenwichtige **balans tussen groen en bebouwing**.
- **Het verdwijnen van natuur moet voorkomen worden**. Wanneer er door een wijziging in het bestemmingsplan toch natuur verdwijnt, wil D66 dat deze natuur gecompenseerd wordt (herplantingsplicht). Zodat er per saldo geen sprake is van afname van het oppervlakte groen en natuur binnen onze gemeente. **Deze herplantingsplicht moet streng worden gehandhaafd**.
- **Natuurgebieden moeten zoveel mogelijk op elkaar aansluiten**.

- Recreëren in de natuur moet toegankelijker worden. Zo moeten **oevers van vijvers en beekjes op veel meer plekken geschikt worden gemaakt voor recreatie** en bezinning. Dit moet bovendien verder gepromoot worden. Daarnaast moet de gemeente deze vorm van **recreatie in de natuur** niet alleen buiten de gemeente promoten, maar juist ook vooral bij de inwoners van onze gemeente zelf. Een gezonde omgeving die uitnodigt om te bewegen en te sporten draagt bij aan een gezonde levensstijl van onze inwoners.
- Voor het **voorkomen van overstromingen** moet blijvende aandacht zijn. Hierbij is goede samenwerking met het waterschap van belang.
- D66 wil dat het **rookverbod in bossen en natuurgebieden gehandhaafd blijft** en dat **drinkwatergebieden** goed beschermd blijven.
- D66 acht **geluidsoverlast** niet wenselijk voor een gezonde leefomgeving en moet worden tegengegaan door slim te bouwen en meldingen van geluidsoverlast serieus te nemen.
- Het is belangrijk dat de gemeente de **luchtkwaliteit** beter gaat meten. De gemeente moet zich houden aan strikte normen.
- Verder moet **bodemvervuiling** tegengegaan worden en er beter op toegezien worden hoe vervuilde grond verantwoord hergebruikt kan worden.
- D66 is voor het gebruik van **biologische bestrijdingsmiddelen**, zoals het inzetten van de Sluipwesp tegen de Eikenprocessierups.
- D66 staat voor een goed **dierenwelzijnsbeleid** op lokaal niveau. Bovendien wordt er ruimte gemaakt en aandacht geschonken aan bijen en vogels.

5. Veiligheid en aanpak drugscriminaliteit

D66 staat pal voor de rechtsstaat. Dit betekent dat wij opkomen voor de belangrijke grondrechten van onze inwoners. Deze belangrijke grondwettelijke normen en waarden moeten we beschermen. Hiervoor zijn de inwoners, de politie en de gemeente samen verantwoordelijk. Wanneer inwoners zich niet houden aan deze normen en waarden, moet er opgetreden worden. D66 wil daarom inzetten op preventie en wijkagenten. Daarnaast moet er paal en perk gesteld worden aan geweld tegen hulpverleners.

5.1 Wijkgerichte veiligheid

D66 vindt het belangrijk dat de inwoners van de gemeente Echt-Susteren zich veilig voelen en aangenaam kunnen wonen, zonder overlast te ervaren.

- D66 is voorstander van een **wijkgerichte aanpak met teams die midden in de samenleving staan**. Crimineel gedrag wordt daardoor samen met inwoners, buurtpreventieteams, wijkagenten, BOA's en jongerenwerkers vroegtijdig gesignaleerd.
- De **aanrijtijden van hulpdiensten** moeten binnen de afgesproken normen zijn.
- De gemeente stimuleert de uitbreiding van **buurtpreventieteams**, die door de kernen lopen. Ook ziet D66 graag dat de **Whatsapp buurtpreventiegroepen** worden uitgebreid.
- D66 wil de veiligheid in en rondom huis verbeteren, middels **goed contact met de burens**, het plaatsen van **geschikte sloten** en het verbeteren van de **brandveiligheid**.
- **Huiselijk geweld** moet aangepakt worden. Hierbij moet meer worden ingezet op scholen, jeugdzorg en stichting Veilig Thuis.
- **Bij grote fietsstallingen moeten meer camera's worden geplaatst** om de pakkans bij diefstal te vergroten.
- **De buurt moet goed onderhouden worden**. Dit voorkomt criminaliteit. D66 is daarom groot voorstander van de Fixi App, waarbij inwoners gemakkelijk onderhoudsmeldingen kunnen maken.

5.2 Gereguleerde wietteelt en het voorkomen van overlast

Hoewel er in Echt-Susteren geen coffeeshop is, zijn er wel inwoners die gebruik maken van coffeeshops elders in de regio. D66 is voorstander van het reguleren van wietteelt en uiteindelijk legalisering van softdrugs. Hoewel deze softdrugs schadelijk zijn voor de gezondheid moeten we niet naïef blijven. Softdrugs zullen altijd gebruikt blijven worden: illegaal of legaal. In plaats van doen alsof het uit de samenleving te bannen is, zet D66 juist in op regulering met streng toezicht daarop. Bovendien moet deze regulering gepaard gaan met goede voorlichting, onder andere op scholen.

- Door regulering komt er meer **toezicht op de samenstelling en hoeveelheid van werkzame stoffen in de softdrugs**.
- Er komt meer **inzicht in de in- en verkoop** van softdrugs in de coffeeshops. Bovendien kan er **belasting** geheven worden.
- De **achterdeurproblematiek** verdwijnt: het wel mogen verkopen van softdrugs, maar niet mogen inkopen.
- De kans dat er wiet in de woningen wordt verbouwd, wordt verkleind. Zo **voorkomen we overlast en brandgevaar**.
- Het opsporen en ontruimen van hennepplantages kost enorm veel geld. **Dit geld kan nu niet gebruikt worden voor het oplossen van andere criminaliteit**. D66 wil dat wijkagenten zich op belangrijkere taken gaat richten, in plaats van dweilen met de kraan open. Want het gebruik van softdrugs zal blijven bestaan.
- **Goede voorlichting** op basisscholen en middelbare scholen moet zoveel mogelijk voorkomen dat er sociale problemen ontstaan door het gebruik van softdrugs. Het gebruik ervan moet ontmoedigd worden.
- Gemeente Echt-Susteren moet zich met andere gemeenten verenigen en **landelijk lobbyen voor een regulering van de wietteelt**.

5.3 Buitengebieden

Echt-Susteren is een landelijke gemeente met veel buitengebieden. Het is een gegeven dat de zwaardere criminaliteit zich verplaatst naar het zuiden van Nederland. Met name op het gebied van drugs en drugslabs wordt gezocht naar vrijstaande stallen en loodsen. Deze zware en ondermijnende criminaliteit moet bestreden worden.

- Er moet een **voorlichtingscampagne komen voor inwoners en boeren in het buitengebied** over de gevaren met het zaken doen met criminelen. Op deze manier moet dit worden ontmoedigd.
- In het buitengebied moet er streng gecontroleerd en gehandhaafd worden op de illegale activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld door het doen van **luchtmetingen om drugslabs op te sporen**.

5.4 Ondermijning

Ondermijnende criminaliteit is een vorm van misdaad waarbij bestaande maatschappelijke structuren gebruikt worden voor het uitvoeren van illegale praktijken. Zo raken boven- en onderwereld steeds meer met elkaar verweven. Dit ondermijnt onze democratische rechtstaat.

D66 wil zich inzetten om ondermijning tegen te gaan door:

- **Samenwerking** tussen de gemeente Echt-Susteren, Politie, OM, belastingdienst en het Regionaal, Informatie- Expertise Centra (RIEC) die zich specialiseren op ondermijnende activiteiten. De gemeente moet erop aandringen dat er **meer prioriteit** wordt gegeven aan het bestrijden van deze ernstige vormen van criminaliteit.
- Meer **Euregionale samenwerking**. Ondermijnende criminaliteit speelt zowel in Echt-Susteren als in de aangrenzende gemeentes in België en Duitsland een grote rol. Wij roepen daarom op tot intensievere samenwerking om de **structuren in de georganiseerde misdaad beter in kaart te brengen en daarmee de pakkans van deze drugsdelicten te vergroten**.
- **Samenwerken tussen verschillende gemeentelijke afdelingen om verdachte situaties te bespreken**. Deze samenwerking tussen WMO, milieudienst, veiligheid, bouwtoezicht etc. gebeurt nu onvoldoende.
- Inwoners instrueren op verdachte situaties. **Winkels, restaurants of garages waar nooit iemand komt, moeten gemeld worden** om witwaspraktijken tegen te gaan.
- **Ondernemers voorlichten** om niet met deze criminele organisaties in zee te gaan.

5.5 Radicalisering

Radicalisering wordt overal gesignaleerd, ook in de gemeente Echt-Susteren.

- D66 wil **voorkomen dat jongeren geïsoleerd raken** en wil daarom door de **wijkgerichte aanpak de signalen van radicalisering zo snel mogelijk in beeld krijgen**. Ook scholen en jeugdzorg spelen hierbij een belangrijke rol.

5.6 Cyberaanvallen en privacy

- De gemeente moet haar digitale huishouding grondig controleren, naar aanleiding van de recente hacks van overheidsinstanties. D66 stelt voor om regelmatig **ethische hackers de opdracht te geven om de digitale beveiliging van de gemeente te testen**, zodat naar aanleiding van deze ondervindingen zaken verbeterd kunnen worden.
- Naast dat er door hackers grote sommen losgeld gevraagd wordt, komen gegevens van inwoners op straat te liggen. We moeten de privacy van onze inwoners waarborgen. Bovendien mogen **onnodige gegevens van inwoners niet te lang bewaard blijven**, met inachtneming van de AVG.

6. Een bruisende gemeente waarin ook jongeren zich thuis voelen

Het moet aantrekkelijk blijven voor jongeren om te wonen en werken in onze gemeente. D66 vindt het daarom belangrijk dat er genoeg faciliteiten voor hen aanwezig zijn, zodat er voldoende te beleven is, jongeren zich goed kunnen ontwikkelen en ze zich prettig voelen. De vele verenigen spelen hierin een belangrijke rol. Ook buiten de verenigingen om moet er voldoende voor jongeren te beleven zijn, zoals horeca, feesten, festivals en andere evenementen.

6.1 Faciliteiten voor jongeren

- Verenigen zoals **muziek- en sportverenigingen** moeten op scholen voldoende ruimte krijgen om jongeren te werven.
- Initiatieven ter ontwikkeling van **nieuwe uitgaansgelegenheden**, zoals 'Echt Bruisend', verdienen onze steun.
- De Plats in Echt moet doorontwikkeld worden tot **horeca hotspot met grote terrassen**.
- Met carnavalsverenigingen moet er onderzocht worden of de komst van een avond en nacht **feesttent** gericht op jongeren mogelijk is. Dit naar aanleiding van het sluiten van de Stoba. Ook op koningsdag en tijdens de kermisweek missen jongeren een geschikte uitgaansgelegenheid.
- De gemeente staat open voor de komst van een- of meerdaagse **muziekfestivals**.
- De gemeente ontwikkelt een **multifunctioneel evenemententerrein** dat regelmatig gebruikt kan worden voor festivals, feesten en culturele bijeenkomsten. Op deze manier maken we het makkelijker voor ondernemers en initiatiefnemers om evenementen te organiseren.
- Evenementen worden niet tegengehouden door vele **onnodige regelgeving**.
- Om te voorkomen dat jongeren gaan hangen op afgelegen plekken, of juist eenzaam thuis blijven zitten, dienen er meer aantrekkelijke **chill- en sportplekken** gecreëerd te worden voor hen. Deze behoeftes moeten samen met jongeren in kaart gebracht worden.
- D66 vindt dat alle organisaties in onze gemeente die activiteiten aanbieden aan jongeren, zoals de **scouting, stichting Menswel en Jongeren centrum Haaze**, extra aandacht verdienen en een signalerende functie hebben als het gaat over behoefte aan andere faciliteiten voor jongeren in onze gemeente.
- Naast faciliteiten voor jongeren moeten er ook **voor kinderen voldoende speelmogelijkheden zijn**.

6.2 Scholieren, studenten en starters

- D66 wil dat jongeren in Echt-Susteren kunnen blijven wonen, hiervoor moeten **starters voldoende kans hebben op een voor hen betaalbare woning**, zodat ze niet hoeven uit te wijken naar buurgemeenten.
- D66 ziet het belang van **voldoende stageplekken** voor scholieren en studenten binnen de gemeente, zodat zij niet hoeven weg te trekken naar de steden. In samenspraak met het lokale bedrijfsleven moet dit gerealiseerd worden.

6.3 Een duidelijke stem voor jongeren

In onze gemeente worden jongeren onvoldoende gehoord. Dit zien we ook terug in het beleid van de gemeente. De gemeente zet terecht veel in op voorzieningen van ouderen, maar verliest jongeren daarbij uit het oog. Veel jongeren willen naast een betaalbare woning, meer reuring en dynamiek door middel van feesten, festivals en evenementen. Daarvoor moeten zij nu veelal naar andere gemeenten. Jongeren verdienen daarom een stem om ook hun voorzieningenniveau op peil te houden.

- D66 vindt dat de **leerlingenraad van Connect College elk jaar een lijst moet opstellen met faciliteiten die jongeren in de gemeente missen**. Elk jaar legt de verantwoordelijke wethouder verantwoording af aan deze leerlingenraad over wat er in het afgelopen jaar gerealiseerd is van de voorgaande lijst.
- Bovendien moet er naar mogelijkheden worden gekeken om 12-18-jarigen projectmatig actief te betrekken bij de gemeentelijke politiek. Jongeren moeten de kans krijgen om sterke en minder sterke punten in onze gemeente aan te dragen, bijvoorbeeld in de vorm van een **jongerenadviesraad**.

7. Welzijn, zorg en sport

D66 wil dat iedereen dezelfde kans krijgt op een lang en gezond leven. Dat begint bij een fijne omgeving om in op te groeien. Daarnaast vinden we het belangrijk om te investeren in preventie en mensen te ondersteunen een gezond leven te leiden. D66 zet in op bewezen effectieve preventie. We gaan 'van nazorg, naar voorzorg', door de aandacht te verschuiven van het oplossen, naar het voorkomen van problemen. Voor mensen die zorg nodig hebben dient deze laagdrempelig en dichtbij georganiseerd te zijn.

7.1 Sport en beweging

Iedereen weet dat sport en beweging goed is voor de mens. Het is gezond: het voorkomt dat mensen ziek worden en verhoogt hun welzijn. Daarnaast brengt sport mensen samen en draagt het bij aan een goede ontwikkeling.

- **Sportverenigingen moeten voldoende subsidie blijven ontvangen** om hun verbindende en sportieve taken te kunnen uitvoeren.
- De gemeente stimuleert de komst van **sportscholen; juist ook in de kleine kernen**.
- Er moeten meer plekken worden ingericht met **fitnessapparatuur in de buitenlucht**.
- D66 wil aandacht voor **voorzieningen als fiets-, wandel-, skeeler- en ruiterspaden**, maar ook **skateplekken, basketbalpleintjes, speeltoestellen** en vooral aan voldoende veilige, schone **groene parken** waarin op uiteenlopende wijze gespeeld en gesport kan worden. De aanwezige voorzieningen moeten behouden blijven en eventueel uitgebreid worden.
- D66 juicht **eigen initiatieven van inwoners toe die ervoor zorgen dat kinderen meer in de buitenlucht bewegen**. Zo moet de gemeente een financiële bijdrage leveren in de aanschaf van speeltoestellen wanneer ouders en buurtbewoners het initiatief nemen om deze zelf te willen onderhouden en er voldoende draagvlak voor is.
- **Sportevenementen**, zoals de Kernen Omloop, motiveren inwoners om meer te sporten en te bewegen, daarnaast brengen ze inwoners van alle leeftijden bij elkaar. D66 is dan ook voor het uitbreiden van dergelijke evenementen.
- Mensen met een kwetsbare gezondheid in beweging brengen door **lokale samenwerking op te zetten tussen de sportsector en eerstelijnszorg**.
- **Leisurepark In de Bandert moet verder uitgebreid worden**, zodat het kan uitgroeien tot een compleet sportcentrum en ontmoetingsplek. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van de gehele gemeente.

7.2 Preventie

Zowel de omgeving als sporten zijn preventieve middelen die bijdragen aan een gezond leven. Daarnaast zijn er nog andere zaken die preventief de gezondheid kunnen bevorderen. D66 wil daarmee problemen en ziekte voor zijn.

- D66 wil dat de gemeente voldoet aan de aanbevelingen uit het '**Lokaal Preventieakkoord**' om gezondheidsschade door overgewicht, alcohol en roken terug te dringen.
- D66 wil dat het **roken in speeltuinen, rond scholen en in bushokjes verboden** wordt.
- Het aanleren van een **gezonde leefstijl begint bij de jeugd**, daarom stuurt D66 aan op samenwerking met scholen om een gezonde leefstijl al vroeg te bespreken.
- D66 wil dat de gemeente drie basisscholen de kans geeft om de gezondheid van hun leerlingen te verbeteren via een pilot, naar voorbeeld van '**de Gezonde Basisschool van de Toekomst**'. Na vier jaar worden de onderzoeksresultaten van deze pilots bekend gemaakt.
- **Dementie** neemt met de vergrijzing alsmat toe en wat niet veel mensen weten is dat er goede **preventieve interventies** zijn om dementie te verminderen. D66 zet zich in om mensen ervan bewust te maken dat ze preventieve maatregelen kunnen nemen tegen dementie.

7.3 Zorg die dichtbij is en aansluit op de behoeften

Voor mensen die zichzelf niet zelfstandig kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Iedereen krijgt ooit te maken met ziekte in haar of zijn leven, daarom moet zorg laagdrempelig en dichtbij geregeld zijn.

- **Sociale wijkteams moeten uitgebreid worden, om hun signalerende taak te versterken.** Bovendien moeten zij laagdrempelig en toegankelijk blijven.
- Daar waar zorgvragen zijn streven wij naar een proactieve benadering. Wanneer er behoefte is aan zorg organiseert de gemeente met familie en/of vrienden een **keukentafelgesprek**, zodat de **zorg naadloos aansluit op de behoefte van de hulpbehoevende**. De stem van hen en zorgprofessionals wegen zwaar mee.
- Mantelzorg is een belangrijke vorm van zorg die wordt gegeven door de mensen die het dichtst bij de zorgbehoevende staan. D66 wil daarom dat de vergoeding, het **mantelzorgcompliment**, voor hen blijft bestaan. Bovendien moet de **ondersteuning voor mantelzorgers structureel verbeteren**.
- Zelfstandig functioneren moet gepromoot worden, zodat ouderen die dat willen in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Om dit mogelijk te maken staat D66 voor het slim gebruiken van nieuwe technologieën en het aanbieden van passende hulp voor thuis. Ook zijn er ouderen die **niet meer graag zelfstandig willen wonen**, maar nu nergens terecht kunnen. Er moet onderzocht worden in hoeverre dit speelt in onze gemeente. Vervolgens is het belangrijk om te kijken naar passende oplossingen in de vorm van verzorgingstehuizen en seniorenwoningen.
- De gemeente moet toezien op de **kwaliteit van de huishoudelijke hulp**. Deze kwaliteit is nu regelmatig ondermaats.
- De invoering van het **abonnementstarief in de Wmo** zorgt voor een onwenselijke aanzuigende werking. Dit ondermijnt de zelfredzaamheid van zorgbehoevende.
- Bovendien moet de gemeente ervoor zorgen dat de voorzieningen voor mensen met een beperking en ouderen die slecht ter been zijn **toegankelijk** blijven.

7.4 Jeugdzorg

Alle kinderen verdienen het om gezond en veilig op te groeien en hun talenten te ontwikkelen. Waar nodig bieden we zorg en ondersteuning dichtbij huis, waarbij we het hele gezin en netwerk van het kind actief een rol geven.

- D66 wil een nieuwe verbinding ontwikkelen tussen onderwijs en jeugdzorg. De school is de omgeving waar kinderen samenkomen en waar problemen vroeg gesignaleerd kunnen worden. D66 wil daarom een **jeugdpsycholoog op elke school**. Een onaangename thuissituatie, pijnbelen en depressieve klachten worden zo vroegtijdig gesignaleerd.
- Ouders van zorgleerlingen worden actief door de school, gemeente en jeugdzorg ondersteund. Er moet **één aanspreekpunt zijn per gezin**. Er moet een einde komen aan alle doorverwijzingen die nergens toe leiden.
- **De samenwerking tussen gemeenten en huisartsen moet intensiever om passende zorg te bewerkstelligen**. Hierbij kunnen praktijkondersteuners ingezet worden als brugfunctie tussen de gemeente en huisartsen.
- Voor **specialistische zorg** die niet op gemeentelijk niveau kan worden geboden, moet effectief worden samengewerkt met de regio.
- **Wachlijsten in de jeugdzorg zijn onbegrijpelijk** en moeten aangepakt worden:
 - Inzetten op normaliseren en niet ieder kind verwijzen naar specialistische zorg. De zorgprofessional dicht bij de kinderen en jongeren plaatsen.
 - Bewerkstelligen dat zorgaanbieders ook de complexe ziekte gevallen kunnen helpen en niet alleen de makkelijk casussen helpen.

8. Omkijken naar ouderen

Landelijk blijkt ongeveer de helft van de mensen ouder dan 75 jaar zich wel eens eenzaam te voelen. Met de aankomende vergrijzing zal deze groep alsmaar groter worden. In onze welvarende samenleving zou het niet nodig hoeven zijn dat mensen zich eenzaam voelen. Daarom geen passieve afwachtende rol aannemen, maar actief ouderen benaderen. Daar waar vraag is naar ondersteuning willen wij die mogelijk maken.

8.1 Signaleren en aanpakken van eenzaamheid

- D66 wil dat er een gemeentelijke **onderzoek komt, waarbij de eenzaamheid in kaart wordt gebracht**. Bovendien moet er samen met de inwoners nagedacht worden over oplossingen hiervoor.
- De **sociale wijkteams** willen wij uitbreiden en bereikbaar houden voor vragen met betrekking tot eenzaamheid.
- De **Maatjes Projecten** voor ouderen en activiteiten georganiseerd door de **Zonnebloem** en andere **ouderenverenigingen** verdienen de steun van de gemeente.
- D66 ondersteunt de **huiskamer (plus) projecten**, waar ouderen bij elkaar komen en kunnen deelnemen aan activiteiten.
- De aanpak van eenzaamheid is een taak van de gehele samenleving. D66 wil daarom **burgerinitiatieven om eenzaamheid aan te pakken** promoten en ondersteunen.

8.2 Generaties bij elkaar brengen

D66 vindt het niet alleen belangrijk dat eenzaamheid van ouderen wordt aangepakt door ouderen bij elkaar te brengen zoals in de huiskamerprojecten, maar vindt ook dat verschillende generaties bij elkaar gebracht moeten worden. Daarom komt D66 met het idee van de *dorpsmensa*.

- D66 vindt het belangrijk te onderzoeken of er animo bestaat voor het oprichten van **dorpsmensa**. Deze zijn een aanvulling en/of uitbreiding op de bestaande huiskamer (plus) projecten. In een dorpsmensa kunnen op (enkele) werkdagen **alle inwoners van de kernen** terecht voor een gezonde betaalbare warme maaltijd. Bovendien worden er activiteiten voor jong en oud georganiseerd en wordt het een ontmoetingsplek voor iedereen. Zulke mensa's zijn aantrekkelijk voor eenzame ouderen, voor werkende inwoners die geen tijd hebben om te koken, voor minder welvarende inwoners die hier elke dag een warme, gezonde en betaalbare maaltijd kunnen eten en voor jongeren die thuis geen plek hebben om te kunnen afspreken met hun vrienden. Bovendien kunnen lokale ondernemers en boeren hiervan profiteren, door het verzorgen van de maaltijden. De gemeente moet deze mensa's faciliteren.
- Ook op andere manieren brengen we generaties dichterbij elkaar:
 - **Nieuwe woonvormen waarbij jongeren en ouderen worden samengebracht** moeten onderzocht worden. Zo wordt getracht eenzaamheid te voorkomen en pakken we daarnaast de woonproblematiek voor senioren en starters aan.
 - Om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te vergroten en eenzaamheid tegen te gaan willen wij vrijwillige **maatschappelijke stages** promoten in de ouderenzorg.
 - Scholen hebben vaak leuke en laagdrempelige activiteiten waar ouderen bij betrokken kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan een toneelstuk of een gezamenlijke spellenmiddag. D66 is voor dergelijke **samenwerking tussen scholen en ontmoetingsplekken voor ouderen**.

8.3 Passende voorzieningen

Er dienen passende voorzieningen te zijn voor ouderen die slecht ter been zijn. Door het realiseren van voorzieningen in de omgeving kunnen ouderen actief deelnemen aan de samenleving.

- D66 is voor het **behoud van voorzieningen in de kernen**. Daar waar dat niet mogelijk is, omdat de kwaliteit in het gedrang is, moet gekeken worden naar mogelijkheden om voorzieningen wel voor iedereen bereikbaar te houden.

- Individuele **vervoersmogelijkheden zoals de Wensauto en Omnibuzz** moeten voor de mensen die het nodig hebben beschikbaar blijven. Bovendien moet er gekeken worden hoe de capaciteit van de Wensauto uitgebreid kan worden. De gemeente moet dit ondersteunen en faciliteren.
- **Nieuwe woningen** voor ouderen zijn noodzakelijk en moeten vooral gerealiseerd worden in gebieden waar de voornaamste voorzieningen in de buurt zijn. Daarbij moet er wel gelet worden op de leeftijdsdiversiteit.
- **Recreatie- en sportgebieden** moeten zo ingericht worden dat deze ook te gebruiken zijn door ouderen.
- De gemeente moet oog hebben voor ouderen die niet kunnen meekomen met een steeds **digitaliserende wereld**. Er moet ondersteuning zijn voor deze ouderen.

9. Kansen voor iedereen

Mensen zijn vrij om hun eigen keuzes te maken en hun leven in te richten zoals zij dat zelf willen. Gelijke kansen zijn hiervoor een belangrijke voorwaarde. D66 vindt dat de gemeente meer moet doen om gelijke kansen op een mooie toekomst voor alle inwoners te bevorderen. Het maakt niet uit wie je bent, waar je bent geboren of waar je opgroeit. Iedereen verdient de kans op een mooie toekomst. Bovendien moeten inwoners die in armoede leven actief ondersteund worden bij het vinden van een oplossing hiervoor.

9.1 Actief meedoen

Participatie omvat het actief deelnemen van inwoners aan de maatschappij. De in 2015 ingevoerde participatiewet is erop gericht mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk toe te begeleiden. D66 acht het belangrijk dat iedereen binnen de gemeente een bijdrage kan leveren aan de gemeenschap. Op deze manier houden we het sociale vangnet eerlijk.

- D66 vindt dat **werken moet lonen**. Bijstandsgerechtigden mogen aan het begin van de maand niet meer ontvangen dan werkenden.
- **Bijstandsgerechtigden moeten een tegenprestatie leveren** aan de gemeenschap, zoals het doen van vrijwilligerswerk of mantelzorg
- De **'Maatschappelijk actief bonus'** ondersteunt D66 en moet verder uitgebreid worden voor mensen onder de 27 jaar.
- De **gemeente moet meer kansen creëren** voor mensen die nog geen zicht hebben op betaald werk door te kijken naar leerwerkplekken, stageplekken, sollicitatiecursussen, proefplaatsingen of het opdoen van meer ervaring tijdens vrijwilligerswerk. Deze moeten aansluiten op de vraag van de lokale arbeidsmarkt.
- Er is **meer maatwerk** nodig om mensen aan het werk te krijgen. Een alleenstaande met drie kinderen heeft andere hulp nodig dan iemand die zonder kinderen inwoont bij zijn of haar ouders.
- **Bijstandsuitkeringen moeten verlaagd worden wanneer er niet wordt voldaan aan de re-integratieplicht**. Wanneer bijstandsgerechtigden zich langdurige niet willen inspannen om werk te vinden, zonder dringende goede redenen, verdienen zij geen overheidssteun. Wel moet de menselijk maat hierbij gehanteerd worden.
- **Een aanzienlijke groep Nederlanders met een migratieachtergrond heeft een taalachterstand**. De gemeente moet goede scholing faciliteren om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
- Er moet doorgedaan worden met projecten die **statushouders integreren** in Nederland. Waar nodig krijgen zij extra begeleiding.
- D66 wil dat mensen met een **lichamelijke of geestelijke beperking** in staat moeten worden gesteld om op zoveel mogelijk reguliere arbeidsplaatsen te werken. Hier moet de gemeente op inzetten.
- **Beschutte sociale werkplaatsen** zijn noodzakelijk voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap die niet geschikt zijn voor het invullen van reguliere arbeidsplaatsen.
- D66 wil dat er **één coördinerend verband** wordt opgericht, naar voorbeeld van de **bemoeizorg** in andere gemeenten. Deze professionals houden zich bezig met het oplossen van complexe problematiek die speelt op meerdere gebieden, zoals werkloosheid, schulden, jeugdzorg en verslaving. Op deze manier wordt er hulp geboden aan mensen die daar zelf niet om vragen, maar wel verdienen om weer te kunnen participeren in de samenleving.

9.2 Kansengelijkheid en armoede aanpakken

Iedereen in de samenleving moet dezelfde kansen krijgen om een goed leven op te bouwen, waarbij het niet uitmaakt in welk nest je opgroeit. De basis van deze kansengelijkheid ligt in het onderwijs. Helaas zien we daar de kansengelijkheid toenemen, evenals onder de volwassenen in onze maatschappij. Door deze groei in kansengelijkheid is het moeilijker om uit de armoede te blijven. D66 staat daarom voor een rechtvaardig armoedebeleid. Op deze manier herstellen we de kans op een mooie toekomst voor hen. Voor dit armoedebeleid geldt de menselijke maat als norm. Er dient extra aandacht te zijn voor het aanpakken van de oorzaken van de ontstane armoede. Niet alleen minder welvarende inwoners achteraf helpen, maar juist ook vooraf.

- Er is versterking nodig voor sociale wijkteams voor het **vroeg signaleren van problemen, zoals verborgen armoede, geldzorgen en schulden**.
- **Sociale wijkteams moeten meer naar de inwoners toe gaan**, in plaats van inwoners naar hen laten komen.
- Sociale wijkteams moeten inwoners er actief op wijzen welke **minimaregelingen** er bestaan.
- Er moet speciale aandacht zijn voor **verborgen armoede bij ZZP'ers**.
- De sociale dienst moet meer de **menselijk maat** hanteren in schrijnende situaties, door specifiek te kijken naar hetgeen er nodig is in een bepaalde situatie.
- **Wachlijsten voor mensen met schulden zijn onacceptabel**. Kwalitatief goede cursussen en begeleiding voor deze mensen zijn noodzakelijk.
- Door stijgende gasprijzen en de stijgende energierekening belanden mensen in **energiearmoede**. D66 vindt dat de gemeente hier belangrijke aandacht voor moet hebben.
- D66 ondersteunt lokale acties van maatschappelijke organisaties, zoals de **Voedselbank**, ter bestrijding van armoede.
- D66 is voorstander van **dorpsmensen's** waar minder welvarende inwoners elke dag een betaalbare gezonde warme maaltijd kunnen krijgen.
- D66 vindt dat de gemeente ervoor moet zorgen dat **kinderen die opgroeien in armoede kunnen meedoen in het maatschappelijk leven** – lid zijn van een sport- of muziekvereniging of het krijgen van zwemlessen – en dezelfde ontwikkelkansen hebben als andere kinderen. Wij ondersteunen daarom het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur. Bovendien moet dit door sociale wijkteams en andere voorlichting verder onder de aandacht worden gebracht.
- Laaggeletterdheid is een groot probleem en komt voor in alle leeftijdscategorieën. D66 vindt dat de gemeente moet inzetten op het **verhelpen en voorkomen van laaggeletterdheid**, zodat jong en oud op gelijkwaardige wijze de kans hebben om mee te doen in onze samenleving.
- **Wie digitaal onvoldoende mee komt, is de laaggeletterde van de toekomst**. Ook hier moet voldoende aandacht en ondersteuning voor zijn. De Leeswinkel (bibliotheek) in Echt zou hierbij kunnen ondersteunen. De gemeente moet de samenwerking opzoeken.

10. Verkeer en mobiliteit

Iedereen moet de vrijheid hebben om te kiezen voor het vervoermiddel dat bij hem of haar past. Wel zijn sommige vervoermiddelen vervuilerder dan anderen. De gemeente moet het gebruik van schone vervoersmiddelen daarom stimuleren. Daarnaast hecht D66 veel waarde aan de veiligheid van het verkeer, behoud van buslijnen en een goed wegennetwerk.

10.1 Goede wegen en goed parkeren

- Onze gemeente bestaat uit allerlei losse kernen. Een **goed wegennet** is daarom van belang voor de bereikbaarheid van deze kernen.
- De gemeente ziet toe op het **goed onderhouden** van de wegen.
- D66 wil zich blijven inzetten voor **voldoende parkeergelegenheden in alle kernen** van de gemeente.
- D66 is **tegen betaald parkeren**. Dit moet gratis blijven. Waar nodig moet dit met uitbreiding van de blauwe schijf.

10.2 Goed openbaar vervoer

- De kernen moeten onderling goed bereikbaar zijn. Ook de **grensgemeenten en onze buurlanden** moeten goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.
- **Bushokjes** moeten overdekt zijn en uit de wind staan.
- De gemeente moet met ProRail in gesprek om de reizigers op de **treinstation van Echt** beter te beschutten tegen wind, zodat het openbaar vervoer ook in de koude wintermaanden aantrekkelijk blijft.
- **Lijn 65** van Maaseik, Roosteren, Susteren en Nieuwstadt moet behouden blijven. Er moet onderzocht worden of dit traject doorgetrokken kan worden naar **Selfkant (D)**.
- **Lijn 60** van Echt, Pey, Koningsbosch en Maria hoop moet behouden blijven.
- **Lijn 61** van Echt, Hingen, Montfort, Sint-odiliënberg moet behouden blijven. Ook moet er gekeken worden of er een stop gemaakt kan worden in **Sint-Joost**.
- **Lijn 67** van Echt, Berkelaar, Maasbracht, Linne en Roermond moet behouden blijven.
- **Lijn 68** van Echt, Ohé en Laak, Stevensweert, Maasbracht, Linne, Roermond moet behouden blijven.
- **Lijn 792** van Echt, Sleik, koningsbosch moet behouden blijven.
- Ook moet er worden gekeken of er behoefte is aan een buslijn tussen **Maaseik en Echt**. Veel leerlingen uit Echt volgen onderwijs in Maaseik en vice versa.

10.3 Meer ruimte voor fietsen en e-bikes

- De fiets wordt een steeds belangrijker vervoermiddel, zeker met de komst van e-bike. Zo'n e-bike is ideaal om de afstanden tussen de kernen gemakkelijker te overbruggen. Een goed fietspadennetwerk is daarom zeer belangrijk. Ook staat D66 open voor de komst van **fiets snelwegen**.
- De gemeente moet daarom toezien op het **onderhoud van fietspaden en voldoende fietsstallingen**.
- Er moet een uitgebreid netwerk aan **verkeerswijzers voor de fiets** komen.
- Er moeten stoplichten komen met sensoren die fietsers **sneller groen bij regen** geven.

10.4 Verkeersveiligheid en geluidsoverlast

- Om de verkeersveiligheid van verkeersdeelnemers in onze gemeente te bevorderen dient de gemeente zich in te zetten voor **voorlichtingscampagnes en verkeerseducatie** in samenwerking met alle basisscholen, Veilig Verkeer Nederland en de Provincie Limburg.
- Om **gevaarlijke kruispunten** kordaat aan te pakken dient er samengewerkt te worden met dorpsraden en bewoners van de kernen.
- Wegen waar standaard **te hard gereden** wordt, moeten aangepakt worden.

- **Fietspaden moeten zoveel mogelijk gescheiden worden van de weg.** Waar dat niet mogelijk is, is D66 er voorstander van fietspaden beter zichtbaar te maken, zodat zij duidelijk onderscheidbaar zijn van de weg.
- De gemeente moet in gesprek met inwoners en ProRail over het verkeersveiligheid bij de **spoorwegovergang in Susteren**, waar fietsers maar beperkte bewegingsvrijheid hebben tijdens het oversteken.
- De **verkeersveiligheid rondom scholen** moet verbeteren.
- **Geluidsoverlast** door wegverkeer moet worden beperkt. Bij aanleg en aanpassing van weginfrastructuur, zoals de **verbreding van de A2**, moet de inspraak van inwoners serieus worden genomen. Hierbij moet de inspraak van inwoners serieus genomen worden.

11. Toerisme

Het Smalste Stukje Nederland heeft prachtige natuur, wateren en een rijke geschiedenis. Een perfecte plek om even tot rust te komen. Bovendien zijn België en Duitsland om de hoek. Dit moet de gemeente optimaal benutten. Echt-Susteren is de ideale plek voor bezinning en rust. Daarnaast mag er in de kernen wel wat meer reuring ontstaan. Meer horeca en evenementen kunnen hieraan bijdragen.

11.1 Prachtige natuur en een rijke geschiedenis

- **Wandel- en fietspaden** zorgen ervoor dat toeristen kennis kunnen maken van ons prachtige landschap. Deze moeten we goed onderhouden en veilig houden. Bij voorkeur worden fietspaden gescheiden van de weg.
- Er zijn meer **wegwijzers nodig voor fietsers en voetgangers**. Vaak zijn zij afhankelijk van de wegwijzers voor auto's, terwijl dit door hen niet altijd de meest geschikte route is.
- Er moet worden gekeken naar de mogelijkheid van **deelfietsen**, zodat toeristen zich geen zorgen hoeven maken over het vervoer van hun fiets.
- De **natuur moet zoveel mogelijk toegankelijk zijn** in Het Smalste Stukje Nederland.
- De **oevers** van de Maas, beekjes en vijvers moeten beter benut worden voor recreatie.
- Het rijke oorlogsverleden wordt verteld in musea en archieven. Zij moeten ondersteund blijven. Daarnaast is D66 voorstander van het meer plaatsen van **informatieborden in het landschap die onze geschiedenis vertellen**.
- **Monumenten** en panden van architectonische waarden moeten worden gekoesterd, onderhouden en **opengesteld worden** voor het brede publiek waar dit nog niet is gebeurd. Ook kerken kunnen vaker opgesteld worden voor toeristen.
- **Mountainbikers** moeten voldoende ruimte krijgen ter beoefening van hun sport. Hierbij wordt bovendien gelet op de veiligheid van anderen.
- Toeristen houden van **streekproducten**. Hier moet meer op ingezet worden.
- D66 is voorstander van het intensiveren van **samenwerking** tussen de Belgische en Duitse buurgemeenten op het gebied van fietsroutes en **cultuurversterking**.

11.2 Meer dynamiek en reuring in de kernen

- De gemeente gaat met ondernemers en verenigingen in gesprek om ervoor te zorgen dat er meer **feesten, festivals en andere evenementen** worden georganiseerd binnen onze gemeente. Dit is goed voor de leefbaarheid, het behoud van jongeren in onze gemeente en de komst van toeristen uit andere gemeenten.
- D66 juicht de komst van meer **sportevenementen** toe. Evenementen zoals de Kernen Omloop trekken veel mensen uit buurgemeenten.
- Er zijn dringend meer **horeca** gelegenheden nodig. De gemeente doet er alles aan om dit zo snel mogelijk te bewerkstelligen middels gesprekken met ondernemers. Toeristen kunnen hiervan mee profiteren.
- D66 wil graag dat de gemeente onderzoekt welke **toeristische attracties** er naar de gemeente gehaald kunnen worden. Deze attracties bevorderen tevens de leefbaarheid voor inwoners.
- De komst van **hotels, mini campings, B&B's en groepsaccommodaties** genieten onze steun. Zowel binnen als buiten de kernen.

12. Verenigingsleven, kunst en cultuur

Kunst en cultuur bepalen het gezicht van een gemeente. Het maakt nieuwsgierig, verbindt mensen met elkaar en zorgt voor een leefomgeving met karakter. Een belangrijk onderdeel in onze gemeente is het verenigingsleven. De activiteiten van deze verenigingen en culturele instellingen dragen bij aan het woongenot en de leefbaarheid in de verschillende kernen. Het investeren in het verenigingsleven, kunst en cultuur is ook een investering in mensen. D66 zet zich in voor een sterk cultuurbeleid dat toegankelijk is voor iedereen.

12.1 Verenigingsleven

De vereniging is de basis van de Limburgse cultuur en het culturele uithangbord van onze gemeente. D66 maakt zich sterk om het bloeiende culturele verenigingsleven in Echt-Susteren in stand te houden.

- D66 vindt dat **verenigingen financieel ondersteund** moeten blijven door gemeente door middel van subsidies, zodat muziek-, sport-, toneel-, en ouderenverenigingen kunnen blijven bestaan. Goede samenwerking onderling is een pré voor een gezonde vereniging in de toekomst.
- De **oranjevieringen** en **carnavalsfestiviteiten** zorgen voor een grote verbondenheid binnen de gehele gemeente. Deze verenigingen verdienen daarom speciale aandacht. De gemeente kijkt naar de mogelijkheden om de carnavalsactiviteiten uit te breiden. Bovendien moet er gekeken worden dat er genoeg activiteiten voor elke leeftijdscategorie zijn tijdens deze leukste en gekste dagen van het jaar.
- D66 wil met inwoners, verenigingen en gebruikers in gesprek om te bekijken hoe **gemeenschapshuizen** in de toekomst geëxploiteerd kunnen blijven worden.

12.2 Kunst- en cultuuraanbod

D66 wil een lans breken voor een kwalitatief en divers cultuuraanbod in onze gemeente. Samenwerking met andere organisaties in de regio om het aanbod te versterken wordt aangemoedigd.

- Het **Museum voor de Vrouw** en de **Beeldentuin Suëstra** verdienen onze steun.
- D66 ziet graag dat de **Leeswinkel** (bibliotheek) in Echt behouden blijft en dat dit naast een voorziening voor de uitleen van boeken ook een grotere maatschappelijke functie krijgt. Het moet een ontmoetingsplek worden waar culturele activiteiten worden georganiseerd.
- D66 zet zich in voor het behoud van de **cultuurprijs** om inwoners en verenigingen uit onze gemeente die zich op cultureel gebied verdienstelijk hebben gemaakt te eren.
- Kunstenaars moeten aangemoedigd worden **kunst voor de openbare ruimte** te ontwikkelen. Met kunst verbeteren we de leefbaarheid.
- D66 wil **cultureel ondernemerschap** actief ondersteunen door met inwoners en verenigingen uit onze gemeente in gesprek te gaan.
- D66 is voor meer **Euregionale cultuuruitwisseling** in samenwerking met buurgemeenten maar ook met gemeentes over de Nederlandse grens, zoals de gemeente Maaseik (B) en Selfkant (D).

12.3 Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed is overal in onze samenleving aanwezig. Monumenten, landschappen en archeologie vertellen het verhaal van onze gemeente. In Echt-Susteren is dit erfgoed vooral te bewonderen in de verschillende streekmusea, archieven en bij religieuze verenigingen.

- D66 vindt dat de gemeente historisch erfgoed, zoals monumentale panden en kerken, niet alleen moet beschermen, maar het ook meer moet openstellen voor een breder publiek. Door **historisch erfgoed meer open te stellen** verbeteren we tevens het toerisme in het Smalste Stukje Nederland.

- Kinderen en jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om het cultureel erfgoed en daarmee ook de **geschiedenis van de gemeente** beter te leren kennen. Op school wordt er veel geleerd over de geschiedenis van Nederland, maar de eigen regio blijft vaak onderbelicht. Basisschoolkinderen in onze gemeente zouden **streekmusea gratis** moeten kunnen bezoeken en toegang krijgen tot interessante archieven of museumstukken. Excursies moeten meer door de gemeente gepromoot worden, zodat de basisscholen en Connect College dit voor hun leerlingen kunnen organiseren.
- D66 wil dat organisaties die de belangstelling bevorderen omtrent ons cultureel erfgoed ondersteund worden, zoals de heemkundevereniging '**Echter Landj**' en '**Veldeke Limburg**'.

12.4 Culturele evenementen

Het behoud van grote en kleine culturele evenementen in Echt-Susteren is van groot belang voor de plaatselijke economie en het toerisme.

- D66 wil traditionele evenementen zoals **Music Night**, het **Maasgouwtoernooi** en de **Heiligdomsvaart** blijven ondersteunen.
- Verder wil D66 dat de gemeente openstaat voor **nieuwe culturele evenementen** die vanuit verenigingen, stichtingen of inwoners worden aangedragen. Onnodige regels moeten worden weggenomen, zodat het aanbod aan evenementen wordt vergroot.
- Festivals, voorstellingen en evenementen **gericht op jongeren** moeten ruim baan krijgen in onze gemeente.
- De gemeente moet het gebruik van de **evenementenkalender** op de gemeentewebsite verder promoten.

12.5 Cultuureducatie

Cultuureducatie draagt bij aan kennisoverdracht, persoonlijke ontwikkeling en faciliteert deelname aan de maatschappij. Het stelt mensen in staat om hun talenten te ontplooien, kennis te laten maken met kunst en cultuur en leert ze gevoelens uit te drukken en deze betekenis te geven.

- **Kinderen van minder welvarende ouders** moeten ook de kans krijgen om lid te worden van muziek- en andere culturele verenigingen. Daarom ondersteunt D66 het Jeugdfonds voor Cultuur, zodat elk kind creatief bezig kan zijn.
- **Stichting Menswel** is onder meer verantwoordelijk voor de uitvoering van cultuureducatie in de gemeente Echt-Susteren. Daarnaast zijn er nog andere aanbieders, zoals muziekschool **Myouthic**, welke cultuuronderwijs aanbieden. D66 vindt dat de gemeente continu in gesprek moet blijven met alle betrokkenen omtrent cultuureducatie om zo goed aan te kunnen sluiten op de vraag van inwoners.

12.6 Lokale omroep

- D66 is voorstander van het behoud van Streekomroep Limburg 2 (SOL2) in Echt-Susteren. Bovendien ondersteunt D66 de nieuwsvoorziening van SOL2 via sociale media om een groter publiek te bereiken. De lokale omroep vervult een belangrijke rol op het gebied van de **lokale nieuwsvoorziening** en is belangrijk voor het publieke debat. Deze professionals en vrijwilligers verdienen onze ondersteuning.

13. Burgerparticipatie, bestuur en financiën

In 1966 is D66 opgericht, om burgers meer inspraak te willen geven. D66 is altijd een voorvechter geweest van een sterke democratische rechtstaat waarop mensen invloed kunnen uitoefenen. Juist ook in de lokale politiek. Een verdere democratisering van de gemeentepolitiek is daarom noodzakelijk.

13.1 Het bestuur: macht en tegenmacht

- D66 vindt dat de gehele gemeenteraad zich kritischer mag opstellen tegenover het college van B&W. Door meer **macht en tegenmacht** krijgen we een gezondere bestuurscultuur.
- D66 wil dat de komende coalitie een **akkoord op hoofdlijnen** sluit. Op die manier is er ruimte voor wisselende meerderheden in de raad op onderwerpen die niet onderdeel uitmaken van het coalitieakkoord. Zo wordt er beter geluisterd naar de wensen van inwoners.
- D66 wil dat raadsleden de ruimte en ondersteuning krijgen om hun **controlerende taken** goed te kunnen uitvoeren.
- Er moeten meer **informerende thema avonden** gehouden worden voor raadsleden door experts. Denk hierbij aan voorlichtingen over de alsmaar groter wordende ondermijnende criminaliteit binnen de gemeente en voorlichtingen over de nieuwe mogelijkheden ten aanzien van de energietransitie.
- Journalisten brengen de lokale politiek naar onze inwoners. Via sociale media weten lokale journalisten steeds meer inwoners te bereiken. Zo maken ze onze lokale democratie krachtig. D66 wil de **lokale journalistiek verder versterken**, zonder dat de onafhankelijke positie van journalisten hierdoor wordt aangetast.

13.2 Een integer en eerlijk bestuur

- Integer bestuur is cruciaal. Integriteit is meer dan enkel je aan de regels houden. Bestuurders en raadsleden moeten zich bewust zijn van de mogelijke **belangenconflicten** en de schijn vermijden. Zonder eerlijke bestuurders, geen eerlijk beleid.
- D66 wil een duidelijk **integriteitsbeleid** voor ambtenaren, inclusief een sterke klokkenluidersregeling. Zo komen misstanden sneller aan het licht.

13.3 De toegankelijke gemeente

- D66 vindt dat informatie goed op internet te vinden moet zijn, maar dat er loketten moeten blijven voor **goed persoonlijk advies**. De inwoners moeten bij de loketten goed en snel geholpen worden met inachtneming van de menselijke maat.
- De **gemeente communiceert begrijpelijk** met inwoners, bij voorkeur op taalniveau B1.
- D66 wil dat het college zich houdt aan de uitgangspunten van de **Wet open overheid**. Deze wet is mede ingediend door D66 en regelt dat informatie actief openbaar gemaakt wordt aan inwoners en journalisten. Het overmatig zwartlakken van essentiële informatie wordt niet getolereerd.

13.4 Meer inspraak voor inwoners

- D66 wil dat inwoners zo vroeg mogelijk in het besluitvormingsproces **inspraak** krijgen. Dan is er meer ruimte om rekening te houden met de wensen en bezwaren van inwoners.
- Wanneer een besluit genomen is, moet duidelijke **gemotiveerd** worden waarom de suggesties van de inwoners wel of niet zijn overgenomen.
- D66 vindt het belangrijk dat de gemeente niet alleen mededelingen naar inwoners toe doet, maar dat deze communicatie tweezijdig is. Hierbij kan van nieuwe **online community's** gebruik worden gemaakt. Deze community's zijn online platformen, die lopen via de website van de gemeente, waarbij de gemeente en de inwoners direct met elkaar kunnen spreken over knelpunten en ideeën.

- **Dorpsraden** vormen een belangrijke schakel tussen inwoners en gemeente. Dit blijft een belangrijke vorm van medezeggenschap en wordt waar nodig uitgebreid en versterkt.
- D66 wil dat **inwoners zelf een raadsvoorstel** kunnen indienen, als zij hiervoor voldoende handtekeningen verzamelen. De gemeenteraad is dan verplicht dit voorstel in behandeling te nemen. Het voorstel omvat de door de gemeente te nemen maatregelen plus financiële dekking.
- Bovendien is D66 Echt-Susteren voorstander van een **correctief bindend referendum**. Zo kunnen besluiten van de gemeenteraad worden teruggedraaid die niet naar de wens van de inwoners zijn.
- D66 wil dat er een **jongerenraad** komt in Echt-Susteren. Zo worden ook de belangen van mensen tussen de 12-18 jaar behartigd. Bovendien worden jongeren zo meer betrokken bij de lokale politiek. Vele gemeenten werken al succesvol met jongerenraden.

13.5 Financiën

- De gemeentelijke **begroting is op orde**. Dit moet een belangrijk aandachtspunt blijven.
- Door Rijksbeleid wordt de gemeente steeds weer geconfronteerd met nieuwe bezuinigingen, terwijl de taken van de gemeente alleen maar toenemen. Er moet daarom zorgvuldig met het belastinggeld omgesprongen worden. Eerst moet er gekeken worden naar de mogelijkheden om taken **efficiënter en goedkoper** uit te voeren, voordat er een stijging van de lasten aan de orde komt.

Colofon

Tekst & redactie

Dion van der Broeck
Tom Denis
Thijs Linssen
Theo Nohlmans
Marijke Pelman-Heuterman

Contact met D66 Echt-Susteren

D66echtsusteren@gmail.com

D66 Echt-Susteren

D66echtsusteren